

بررسی مبانی انسان‌شناسی جامی در هفت اورنگ

جلد دو

تألیف: دکتر محمدانور بی‌رزهی

Persian poetry of the 17th century - history and criticism

کتاب‌های چاپی - انتشارات دانشگاه تهران - ۱۳۷۷ - ۸۱۷ - ۸۱۸

۲۲۲۰۷۲۵۱/۸۱ - ۲۲۲۰۷۲۵۱/۸۱ - ۲۲۲۰۷۲۵۱/۸۱

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

۱۳۷۷ - ۱۳۷۷

بررسی مبانی انسان‌شناسی جامی در هفت اورنگ - جلد دو

نویسنده: دکتر محمد انور بجارزهی

ناشر: پرنیان اندیش ۰۲۱-۲۲۵۶۹۲۷۴

چاپ اول: ۱۳۷۸

طراح صفحات: عصمت گار

طراح جلد و مدیریت چاپ: مهندس سپهر انصاری ۰۹۱۲۵۲۷۰۹۶۹۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

تعداد صفحات: ۲۶۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۳۹-۲۱-۵

ارزش: ۲۹۰۰۰ تومان

نشانی: تهران - پاسداران - اختیاریه - یزدانیان یکم پ ۱ - تلفکس: ۰۲۱-۲۲۵۶۹۲۷۴

نشانی زاهدان: امیرالمومنین ۲۷ - مجتمع قصر - ۳۳۲۵۲۳۳ - ۰۵۴

سرشناسه: بجازرهی، محمدانور، -۱۳۵۷

عنوان قراردادی: هفت اورنگ . شرح

عنوان و نام پدیدآور: بررسی مبانی انسان‌شناسی جامی در هفت اورنگ/ تألیف محمدانور بجازرهی.

شخصات نشر: تهران: پرنیان اندیش ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲ ج.

شابک: ج ۱. ۲۰-۸۲۱-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۲: ۵-۲۱-۸۲۳۹-۶۰۰-۹۷۸

رنگبخت فهرست نویسی: فیبا

داشت: کتابنامه.

موضوع: جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۱۷-۸۹۱ ق. . هفت اورنگ -- نقد و تفسیر

موضوع: جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۷-۸۹۸ ق. -- نقد و تفسیر

موضوع: شعر فارسی -- قرن ۹ق. -- تاریخ و نقد

موضوع: Persian poetry -- ۱۵th century -- History and criticism

شناسه افزوده: جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۱۷-۸۹۸ ق. . هفت اورنگ. شرح

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ب۳ب/۵۶۹۷ PIR

رده بندی دیویی: ۸۱۳/۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۶۴۱۶۶

چکیده.....	۱۹
------------	----

فصل اول - مباحث کلیدی انسان شناسی

جایگاه عقل در هفت اورنگ.....	۲۳
مقام عقل.....	۲۳
مقام عقل.....	۲۵
عقل جزوی و کاربرد آن.....	۲۷
عقل جزوی و نوافض آن.....	۲۹
ناتوانی عقل جزوی از دست یابی قرآن.....	۲۹
عقل جزوی و غیر ممکن دانستن کارهای خارق العاده‌ی ابدال.....	۲۹
ناآگاهی عقل جزوی از معانی ذاتی و قلب حقان اشیاء.....	۳۰
عقل جزوی و اسارت شکم.....	۳۰
عقل جزوی و اسارت بیعدالتی.....	۳۱
ناتوانی عقل جزوی در درک «لا» ی کلمه‌ی طیبه‌ی لا اله الا الله.....	۳۲
لال بودن عقل جزوی از بیان صفات حسن و معنای ذات.....	۳۲
بیرون بودن عاشقان واقعی از فرمان عقل جزوی.....	۳۳
جزوی بودن عقل صاحبان خرد.....	۳۴
جزوی بودن عقل فلاسفه.....	۳۵
جزوی بودن عقل زن.....	۳۶
ناتوان بودن عقل جزوی نویسندگان در ثنای پروردگار.....	۳۷
زبونی عقل جزوی در مقابل عقل کل.....	۳۹
ویرانی عقل جزوی در برابر حسن و عشق.....	۳۹
عاجز بودن عقل جزوی از درک زیبایی.....	۴۹
بیچارگی عقل جزوی و عشق در شناخت تقدیر الهی.....	۴۹
از راه بدر کردن عقل جزوی با سخن.....	۵۰

۵۱.....	تفرقه را بودن عقل جزوی (استدلالی) در شناخت حق.....
۵۲.....	حریص بودن عقل جزوی
۵۳.....	بخیل بودن عقل جزوی
۵۴.....	عاجز بودن عقل جزوی در درک «معراج پیامبر»
۵۴.....	صفات خردمندان
۵۵.....	علم
۵۵.....	سخن
۵۹.....	ادب
۶۰.....	گداده ریایی
۶۰.....	شکر نعمت
۶۱.....	صبر
۶۱.....	غم نخوردن بر مرگ
۶۲.....	عزالت
۶۳.....	خلق را از خود بهتر دیدن
۶۳.....	سخن راست گفتن و راستی را نه خرد - وی قبول ندارد نگفتن.....
۶۵.....	صفات پیخردان
۶۵.....	حسد
۶۶.....	خشم
۶۷.....	غرور
۶۸.....	حرص
۶۹.....	شهوۃ
۷۰.....	عقل اول یا عقل کل، عقل مینوی و عقل فعال.....
۷۴.....	توانایی عقل کل و شرایط پیوستن به آن.....
۷۶.....	جایگاه ولی و روش پیران در هفت اورنگ جامی
۷۶.....	مقدمه
۷۸.....	صفات اولیه ی ولی
۷۸.....	ریاضت عشق

۸۰	ورع
۸۲	زهد
۸۳	فقر و زدودن حجاب‌های آن
۸۷	صبر
۸۹	شکر
۹۱	صفات ثانویه ی ولی (مراحل رسیدن به مقام یقین)
۹۲	علم یقین
۹۴	عین الیقین
۹۶	حق الیقین
۹۸	پیران (اولیاء) جامه پوش آن‌ها در سلوک
۱۰۲	غایب از خود و ناظر بر حق
۱۰۲	زهد
۱۰۳	ولی و زنده دلی
۱۰۴	ولی و رنج‌های عالم
۱۰۶	مقام ولی و اهل بیت پیامبر (ص)
۱۱۳	ولایت در هفت اورنگ
۱۱۳	مقدمه
۱۱۴	ارکان ولایت
۱۱۵	عزالت
۱۱۸	صمت
۱۲۰	جوع
۱۲۴	سهر
۱۲۵	مراتب ولایت
۱۲۶	قرب نوافل
۱۲۷	قرب فرائض
۱۲۷	مقام قاب قوسین (جمع دو قرب)
۱۳۰	مقام ادنا

چند و چون نظریه‌ی وحدت وجود در هفت اورنگ جامی.....	۱۳۳
مقدمه.....	۱۳۳
وحدت وجود.....	۱۳۳
توصیف جامی از وحدت در آغاز هفت اورنگ.....	۱۳۵
«لا»ی کثرت و «الا»ی وحدت.....	۱۳۶
وحدت در انسان کامل.....	۱۳۹
الف، رمز وحدت.....	۱۴۳
کاملان، مردان وحدت جوی.....	۱۴۴
مراتب و مراتب در رسیدن به وحدت.....	۱۴۶
رشته‌های راس و وحدت.....	۱۴۸
تضرع جامی به ربی ربی در وحدت.....	۱۴۹
اصول وحدت.....	۱۵۰
وحدت ذات و صفات.....	۱۵۱
وحدت و پیر.....	۱۵۵

فصل دوم: ده اصطلاح پیرامون عرفانی در هفت اورنگ (فقر، فنا، بقا، صبر، شکر، کر، دل، رضا، جبر و اختیار)

مقدمه.....	۱۶۱
فقر.....	۱۶۲
موانع فقر.....	۱۶۶
مال و مقام.....	۱۶۷
نفس.....	۱۶۸
همنشینی با اهل فقر.....	۱۶۹
فنا و بقا.....	۱۷۱
فنا و بقا و عشق و حسن.....	۱۷۶
صبر.....	۱۷۷
صبر بر مناهی.....	۱۷۸

صبر بر مصائب و مشکلات	۱۷۹
صبر بر ستم بی‌خردان	۱۸۲
صبر بر نعمت‌ها	۱۸۲
صبر بر گرسنگی	۱۸۲
صبر بر عشق	۱۸۴
شکر	۱۹۱
شکر بر امام	۱۹۱
شکر شب روان	۱۹۲
شکر بر عدل	۱۹۳
شکر بر توبه	۱۹۵
شکر بر صبر	۱۹۷
شکر بر توانایی ایجاد سخن مودن	۱۹۸
شکر و خوف	۱۹۹
شکر و آزادگی	۲۰۰
ناتوانی بندگان در شکر حق	۲۰۱
ذکر	۲۰۳
ذکر خفی	۲۰۴
ذکر خفیه‌ی قلبی	۲۰۶
ذکر جهر	۲۰۶
عدل	۲۱۲
عدل و طمع	۲۱۲
عدل و حکومت	۲۱۳
عدل، صفت ذاتی الهی	۲۱۶
عدل در صورت ظلم	۲۱۷
اختیار و جبر	۲۲۱
اختیار و جبر و درک خیریت	۲۲۲
اختیار و عشق	۲۲۶

۲۲۸.....	اختیار و قدرت
۲۳۱.....	جبر و انقیاد و عناد
۲۳۳.....	رضا
۲۳۴.....	رضای دل و زبان
۲۳۶.....	رضا و عشق

فصل سوم: بحث و نتیجه گیری

۲۴۵.....	بحث و نتیجه گیری
۲۶۱.....	منابع

چکیده

هفت اورنگ از آثار برجسته‌ی نورالدین عبدالرحمن جامی، عارف شاعر مسلک سده‌ی نهم هجری است که از دیگر آثارش شهره‌تر است. این مجموعه آکنده از مباحث انسان‌شناسی و عرفان اسلامی است. جای درنگ است که بسامد اصطلاحات عرفانی و انسان‌شناسی در آثار وی؛ به‌ویژه در هفت اورنگ، چنان فراوانند که شاخصه‌ی سبک‌شناختی وی به شمار می‌آید. این موضوع پیوند ژرفی با موضوع انسان‌شناسی جامی دارد که زیر مجموعه‌ای از انسان‌شناسی عرفانی است. مبانی کلیدی انسان‌شناسی در مکتب عرفان، نفس، دل، عقل و روح است که با بررسی در هفت اورنگ اهمیت این مقوله‌ها در این مجموعه آشکار شده است. در این پژوهش اصطلاحات مهم دیگری چون عشق و محبت، ولی و پیر، ولایت، انسان و انسان کامل و وحدت وجود بررسی شد. ده واژه‌ی عرفانی عدل، رضا، شکر، صبر، ذکر، اختیار، جبر، بقا، فقر و فنا که از مقام‌های مهم عارف در سیر و سلوک است نیز مورد واکاوی قرار گرفته‌اند. نتایج و یافته‌های این پژوهش در پنج فصل زیر آورده شده است:

فصل نخست به کلیات اختصاص یافته که شامل مقدمه، اهداف، ضرورت و اهداف تحقیق، پیشینه‌ی تحقیق، روش تحقیق و روش انجام کار است. در فصل دوم زندگینامه، آثار، تألیفات و مکتب ادبی شاعر آمده است. در فصل سوم، مبانی کلیدی انسان‌شناسی؛ انسان کامل، نفس، دل، محبت و عشق، روح، عقل، ولی، ولایت و وحدت وجود، واکاوی شده‌اند. در فصل چهارم، اصطلاحات مهم و پر بسامد عدل، صبر، شکر، رضا، ذکر، وحدت، فقر، فنا، بقا، جبر و اختیار بررسی شده‌اند. فصل پنجم به نتایج برآمده از این پژوهش اختصاص یافته و به کوتاهی بسامد اصطلاحات کلیدی پرکاربرد حوزه‌ی انسان‌شناسی جامی طرح شده است.

کلید واژه‌ها: هفت اورنگ، جامی، نفس، عقل، روح، دل، ولایت، عدل